

Slovenski dom

Štev. 266

V Ljubljani, v petek, 20. novembra 1942-XXI

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Oredništvo in oprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino no. 908

Azioni aeree nell'Africa Settentrionale

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

I movimenti delle truppe italo-germaniche in Cirenaica si svolgono regolarmente.

Azioni dell'aviazione britannica sono state efficacemente contrastate: quattro «Hurricane» risultano distrutti dalle batterie contraeree.

Lungo le coste libiche bombardieri tedeschi hanno ripetutamente colpito un incrociatore leggero ed un cacciatorpediniere.

Nel Nord Africa Francese formazioni dell'Asse attaccavano forze avversarie in marcia e campi di aviazione.

Velocità nemici hanno effettuato questa notte un'incursione su Torino: sono segnalati danni sensibili a fabbricati civili e alcuni incendi, prontamente domati. Le vittime fra la popolazione sono 24 morti e 52 feriti. I nomi e cognomi verranno pubblicati sui giornali locali. Il contegno della popolazione è stato calmo e disciplinato.

Vojno poročilo št. 908

Letalski nastopi v Severni Afriki

Italijansko uradno vojno poročilo št. 908 pravi:

Premiki italijansko-nemških čet v Cirenaiki potekajo pravilno.

Nastopi angleškega letalstva so bili deležni uspešnega odpora. Profiletalske baterije kaže, da so sestrelile 4 letala vrste «Hurricane».

Vzdolž libijske obale so nemški bombniki znova zadeli neko lahko križarko in neki torpedni rušilec.

V francoski Severni Afriki so Osi letalski oddelki napadali nasprotnikove sile na pohodu in letališča.

Nasprotnikova letala so prednočnim izvedla napad na Turin. Poročajo o znatni škodi na civilnih stavbah in o nekaj požarih, ki so bili pa takoj ugroženi. Žrtve med prebivalstvom znašajo 24 mrtvih in 52 ranjenih. Imena in primki bodo objavljeni v krajevnih listih. Vedenje prebivalstva je bilo hladnokrvno in disciplinirano.

Podvojena odpornost in borbenost Italije po zadnjih dogodkih

Berlin, 20. nov. s. Rimski dopisnik lista «DAZ» ugotavlja, da so zadnji dogodki v Afriki podvojili odporno silo, borbeno voljo ter poštvalnost italijanskega naroda. Prav gotovo se Italija ta trenutke ne vdaja prezgodnjemu optimizmu in tudi ne obsojnim vrednim brezbriznosti. Ve, za kaj pri tej igri gre. Vse od začetka je vedno gledala v bodočnost s pogumom in premislekom ter ni zanemarila nobene možne morebitnosti. Prav tako Italija tudi ne pusti, da bi nanjo vplivala nasprotnikova propaganda. Italija je združena okoli Duceja, pozna svojega smrtnega sovražnika in je pripravljena do zadnjega braniti svoj žrveljski prostor danes, kakor ga je v času sankcij, ko se je boj proti angleškemu tlačilcu prav za prav začel.

Španski tisk o delni mobilizaciji v državi

Madrid, 20. nov. s. Pod naslovom »Pravi pomen ukrepa o mobilizaciji« piše list »Informaciones« sledeče: Jasn je, da se vojna približuje naši hiši. Ne moremo več živeti tako, da bi se bavili edino z našimi lastnimi domačimi vprašanji, pa naj bodo še tako pereča. Mi smo s Portugalci edini evropski narod, ki v zadnjih dveh letih ni mobiliziral vojaštva kakor vse druge evropske države, ko so začele, da se vojna približuje njihovim mejam. General Franco, okrog katerega se morajo vse ljudske množice zbirati bolj kakor kdaj prej, je sklenil pomnožiti naše obrambne sile. Toda ta ukrep ne spreminja prav nič stališča, ki ga je naša domovina vedno zastopala: gre namreč le za okrepitev tega našega stališča.

Nemška izjava do dvomnega stališča francoske vlade ob zadnjih dogodkih v Afriki

Razlogi za prijetje generala Weyganda — Neresnična poročila o francoskem odporu v Alžiru in Maroku

Pariz, 20. nov. s. Zastopnik nemškega propagandnega ministristva je častnikarjem dal nekaj izjav, v katerih je dejal, da položaj francoske vlade v Vichiju označujeta danes dve stvari: ena negativna, namreč ugotovitev, da so Amerikanci z napadom na Alžir in Maroko pretrgali diplomatske zveze, in druga pozitivna, namreč predlog za vikorakanje nemških čet v nezasedeno Francijo.

Treba pa je vedeti, da državi Osi sicer nič ne dvomita o stvarnosti in o dobri volji predsednika francoske vlade Lavala, da se pa zavedata, da je vichijška vlada igrala in misli še igrati na dveh šahovnicah. To dokazuje tudi dejstvo, da so vse do danes vrstila tam posvetovanja, ne da bi bili sprejeti kak sklep. Zagrizeni odpor francoskih čet v Alžiru in Maroku je bil samo v uradnih poročilih, v resnici pa, razen nekaj redkih izjem ga ni bilo nikjer in nikoli. Tudi na stališče

Hitlerjev glavni stan, 20. novembra, Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na odseku pri Tuapseju so bile sovjetske skupine obkoljene in uničene. Novi hudi napadi so bili včeraj zavrženi tudi vzhodno od Alagira, obenem pa razbita zbiranja čet s topniškim ognjem in v letalskih napadih. Bojna letala so razen tega kljub slabim vremenskim razmeram uspešno bombardirala sovjetske topniške postojanke in železniške cilje.

V Stalingradu boji napadalnih oddelkov. Romunske čete so na bojišču ob Donu zavrnile več napadov, pri čemer so prizadele Sovjetom znatne izgube. Novi boji so tu v teku.

Zasedba Tunisa — nov dokaz za neomajnost osnih postojank v Afriki

Berlin, 20. nov. s. Uradna nemška razlaga poudarja, da sta se osni državi za zasedbo Tunizije polastili važne postojanke, ki omogočata popolno pregrado med zahodnim in vzhodnim Sredozemskim morjem. Ladijski sprevidi ne bodo več mogli v vzhodni del vzdolž tuniske obale, kakor je to bilo poprej. Sicilski preliv je za nasprotnika zdaj postal skrajno nevaren. Vrh tega se je Os z Bizerto polastila pomorskega oporišča, ki je morda najboljšje na vsem Sredozemskem morju. Vojna, nadaljuje ta razlaga, je čez in čez dokazala, da osne države do skrajne možnosti branijo vsako postojanko, katero so enkrat zasedle. Angleško-ameriška utvara, da se bodo brez strela polastile vse

Ponovni sovjetski napadi so bili zavrženi tudi na Ribiškem polotoku.

V hudih obrambnih bojih zadnjih dni se je na odseku pri Volhovu posebno odlikoval bataljon gorskih lovcev iz Berchtesgadena. Na tem odseku so Sovjeti napadali z 9 bataljoni strelcev, podprti z močnimi oddelki oklepnega orožja. Po štiridnevnih ogorčenih borbah od moža do moža so se vsi napadi izjalovili ob izredno krvavih izgubah za Sovjete.

V Cirenajki so se nemško-italijanski oddelki dalje odrtali od nasprotnika. Hlira nemška bojna letala so napadala angleške oklepne izvidniške vozove in motorna vozila vseh vrst. Pri napadih na angleško brodoge na morskem področju

ju okrog Derne sta bila ena križarka in en rušilec hudo zadeta po letalskem napadu.

Nemško in italijansko letalstvo je bombardiralo pristaniške naprave v Boni ter motorizirane nasprotnikove sile na alžirsko-tuniški obali.

V borbi proti neki ladijski spremeljavji pred Casablancjo je nemška podmornica potopila angleško ladjo.

Pri napadih angleških letal na pristaniške kraje zasedene zapadnega ozemlja je imelo francosko prebivalstvo velike izgube. Tri angleška letala so bila sestreljena.

Združene države so izgubile nadzorstvo nad južnim Tihim morjem

Tokio, 20. nov. s. V tokijskih krogih razlagajo ogromne izgube, ki jih je pretrpelo ameriško vojno brodoge v »tretji bitki za Salomonske otoke«. — Poudarjajo čudni molk ameriških oblasti in pa, kako muko so uradno priznali izgubo samo dveh lahkih križark in 6 rušilcev. Ostanek bodo dajali v obrobkih in šteli kapljice kakor po navadi. Neizpodbitno dejstvo pa je, poudarjajo v japonskih krogih, da so Združene države izgubile nadzorstvo nad južnim Tihim morjem. Če bi se še kdaj poskušale kam zaleteti, bodo dobile tak odgovor, kakor so ga dobile v treh pomorskih bitkah za Salomonske otoke. Te tri bitke pojdejo v zgodovino kot trije kričeji porazi ameriške mornarice.

Nastop osnih podmornic v Sredozemlju

Rim, 20. nov. s. Mornariški dopisnik lista »Daily Mail« piše: Velika osna podmorniška ofenziva divja v Sredozemlju in ob preskrbovalnih poteh na severni afriški atlantski obali od začetka zavezniškega izkrčevanja. Ker se je na tem prostoru zbralo veliko število sovražnih podmornic, je treba računati z velikimi pomorskimi izgubami.

Pogodba za cesto med albanskimi lukami in Bolgarijo

Sofija, 20. nov. s. Med bolgarsko vlado in med neko italijansko družbo je bila sklenjena pogodba za gradnjo ceste, ki naj bi vezala albanski pristanišči Drač in Bar s Sofijo ter z donavskim pristaniščem Ruščukom. Pogodba določa ustanovitev proste luke v Varuh. Hkrati je bila ustanovljena italijansko-bolgarska družba za upravljanje te ceste.

gova vlada falangistična vlada. V nemškem zunanjem ministristvu mislijo, da sprito dobrih sosednih in prijateljskih odnosov med Španijo in Portugalsko, slednja ne bo mogla presojati položaja po načelih, ki bi bila popolnoma nasprotna španskim. Opaža se tudi, da je portugalska vlada močno v ektrbeh zavoljo anglo-ameriškega imperializma, ki se je pokazal na tako zgovoren način v nastopu proti francoski severni Afriki.

Nemška sodba o generalu Giraudu

Dal je ustreliti sedem francoskih častnikov in s svojo podlostjo onečastil vso francosko vojsko

Berlin, 20. nov. s. Poročilo, da je dal general Giraud v Alžiru ustreliti sedem francoskih častnikov, ki niso hoteli prisesti pokorščine, so v Berlinu sprejeli kot dejstvo, ki ga vojska zgovodina evropskih narodov še ni poznala. Ker so se pokoravali povelju Petaina, to se pravi, ker so hoteli biti zvesti zakonom časti, piše list »Börsenzeitung«, so poslali sedem častnikov v smrt. Sodbo je izrekel general, ki bi po vojaških postavah sam moral biti ustreljen in ki je dobro vedel, da ga je Petain odsvolil kot izdajalec ter mu vzel vse časti ter službeno mesta. Poročilo o ustrelitvi sedmih zvestih in poštenih vojakov je naravnost grozno. General Giraud je bil vojni ujetnik v Nemčiji, kjer je bilil bolezen, da bi mu dovolili razne olajšave. On pa je to izkoristil in pobežnil. Potem je drugič prelohil častno besedo, ki jo je dal voditelju svoje

države, ko je vnovič ušel, da bi se udeležil eno najbolj nevarnih zarot proti neokrnjeni kolonialni posesti svoje domovine. Prevzel je celo vrhovno poveljstvo nad francoskimi oddelki, ki so tam nastanjeni. Če bi ta general že prej ne dokazal svoje pravne podlosti, preden je dospel na afriška tla, bi človek mislil, da se je pač okužil ob zločinski morali ameriških čet. Z nerazumljivo brezvestnostjo in krutostjo je ta mož zdaj obsodil na smrt častnike svoje lastne vojske. De Gaulle ima čisto prav, da je na preži, zakaj njegov tovariš Giraud bi mu lahko bil zelo nevaren tekmeec ter nekega dne, ko bi bile okoliščnosti ugodne, spravi v kraj tudi njega. Za Francijo pa je izdajalec in samozanec Giraud v vsakem primeru oseba, ki samo omadežuje čast francoske vojske.

Težave pri boju za dosego angleških in ameriških ciljev v Egiptu in Severni Afriki

Rim, 20. nov. s. General Aleksander, vrhovni poveljnik zavezniških vojska na srednjem vzhodu je z vojnimi dopisniki v Kairu razpravljao o sedanjem položaju v Afriki. »Ni nobenih skrivnosti«, je dejal general, »glede cilja sedanje bitke v zahodni puščavi in v Severni Afriki. Zavezniške sile napredujejo od dveh nasprotnih strani, da bi osim državam preprečile utrditev postojank v Tunisu in Tripolitani. Zmaga bi pomenila izgon hitlerjancev in fašistov s sredozemske obale Afrike in dosego svobodnega prehoda za zavezniške konvoje po Sredozemlju.« General je nadaljeval in poudaril, da je treba upoštevati težave, ki jih človek srečuje v Afriki ter je svaril pred prelahkim in nepremišljenim optimizmom. »Nasprot-

nik se bo trdo upiral povsod, kjer mu bo to moglo. Oddelki njegovih zadnjih straž so se zagrizeno borili.«

Ankara, 20. nov. s. List »Cumhuriyet« prinaša v uvodniku pregled sedanjih dogodkov v Afriki na Sredozemskem morju in poudarja, da je treba upoštevati težave, ki se porajajo za demokratske države iz dejstva, da se morajo te boriti onstran morja ter voziti preskrbo po morju. Angleži in Amerikanci so v treh letih imeli zelo hude pomorske izgube in jih imajo še naprej, tako da se ne ve, ali zadostuje sedanjí ladijski prostor za njihove potrebe. Nastop v Afriki nalaga Angležem in Amerikancem nova bremena in nove težave pri prevozu. Sodobni armadi ni lahko zagotoviti vsega, česar potrebuje. Neizmerne vrste ladij bodo morale pluti čez ocean v Afriko, kjer bodo Angleži in Amerikanci morali imeti vsekakor velike sile. Konec koncev se pokaže, da ta nastop, ki je bil storjen, da bi prisilil Os k razpršitvi njenih moči, sili nasprotno demokratske države, da morajo razprševati svoje sile.

slanik de Brion, odgovarja resnici. Trditve nekaterih listov, zlasti »Nouvela Tempe«, da bo Francija korakala z bokom ob boku z državami Osi, so samo želja k sodelovanju pripravljenih pariških krogov, niso pa še stvarnost.

odmirala Darlana je vplivala neodločnost iz Vichya, ne pa prihod italijanskih čet v nekatere francoske pokrajine, kakor trdijo nekateri.

Glede generala Weyganda potrjujejo, da so ga zaprli in da je zdaj v Nemčiji. »Zadostuje nam en Giraudjev primer«, je dodal glasnik nemške propagande v odgovoru na vprašanje o tem, zakaj so generala prišli.

Za zdaj še vedno pričakujejo sklepov vichijske vlade. Mogoče, da bodo resne odločitve, ki jih vsi čakajo v tem, da bodo zamenjali ministre in ustanovili vlado za rešitev države. Delavski voditelj Diori je zahteval, da je treba za notranjega ministra vzeti Josepha Dornauta, za zunanjega ministra Benoit-Mechina, za oborožene sile pa podadmirala Platona. Izjava, ki jo je Benoit-Mechin priobčil pred nekaj dnevi v listu »Petit Parisien« in ki jo je postavljala na laž ter zelo obžaloval po-

Komunistična propaganda – poosebljena laž in potvorba resnice

Stična, 7. oktobra.

Vaška straža v Stični se je z ognjem vrgla v meteh proti prevratništvu. Postala je strah in trepet klavnim preostankom partizanske »vojske«, ki se brez miru potikajo po gozdovih in so se prelevili v navadne rokovanjce. Stražarji jih zasledujejo povsod, partizanski bojovniki pa se »junsko« izogibajo vsem spopadom in se razkropijo na vse strani, čim jih zagledajo.

Stični stražarji so razvili živahno delavnost tudi v drugem pravcu. Zavedajo se, kako važna je poštena, odkrita propaganda kot protitež nesramnim lažem in podtikanjem nasprotnih propagand. Komunistična propaganda se poslužuje vseh še tako nizkotnih in ogabnih sredstev, da bi neločljivo povezala nase one redke, nepoučene lahko-verneže, ki v OF se zmerom vidijo nekako feto morganano na obzorju, nekako oazo — zapeljivo zelenico v puščavi. Vsakega posebej znajo pretenati na svojstven način: delavcu objublajo lahko delo, kratek delovni čas in bajno plačo; bajtarju zagotavljajo, da bo dobil lep kos zemlje od sosedu-gruntarja; sosedu-gruntarju kakopak ne povedo, da bo moral del svojega grunta odstopiti sosedu-bajtarju, ampak mu dokazujejo nasprotno: da bo podvojil svoj grunt z zemljiščem, ki ga bodo vzeli veleposestnikom in podarili njemu. In veleposestniki odnosno milijonarji? Tudi te znajo prekasiti na svoj način: slovesno jim jamčijo življenje in imetje, če bodo z denarnimi prispevki izdatno podpirali OF. Tako komunisti z radodarnim roko kot Miklavž sipljejo darove na vse strani — zaenkrat seveda samo teoretično, ker dejansko nimajo v rokah še ničesar drugega kot na milijone uši...

Zalostno je, da tu pa tam vendarle kdo nasede vabljivim vabam in verjame do zadnje pike vse, kar mu komunisti načesnajo. Kakšen je komunizem v resnici, večina kmečkega ljudstva že ve. Tudi vaška straža v Stični je znatno pripomogla k iztreženju naivnih ljudi. Kot odgovor na komunistični letak, ki objublja svojim zvestim raj na zemlji, je izdala in razdelila po fari letak, ki predstavlja kratek presek skozi zgodovino komunističnih revolucij. Vsebinska tega letaka zasluži, da bi jo preštudirali vsi oni, ki se zmerom omahujejo med komunističnimi ilamacijami in dejanskim stanjem. Takole možko in odkrito govorijo neme črke:

Kako je prav za prav s komunizmom?

Slovenski kmeti! Slovenski delavci!

Ali poznate zgodovino komunističnih bojev in revolucij? Ta zgodovina je za naše komuniste-partizane kaj porazna, zato pa vam je zlepa ne zaupajo. Vse mogoče laži vam vsiljujejo, z najrazličnejšimi zvijačami vas skušajo pridobiti, samo resnice vam ne povejo.

Pomislite samo, kako bi bilo, če bi vsa zasebna lastnina postala skupna last! — Polje bi bilo slabo obdelano ali pa sploh ne. Vsak bi od rival delo drugemu, ali pa se prepiral, da drugi premalo delajo in preveč jedo. Saj še občinske poti zlepa kdo ne popravi. Vsak se izgovarja: »Zame je že dobra, naj jo popravi sosed, ki mnogo več po njej vozi. Tako je pač na svetu! Vsak najbolj pazi na to, kar je njegovega; vsak najrajši dela, če zase dela; vsak najbolj pridno obdeluje svojo zemljo.

Tako je bilo na Kitajskem pred 800 leti. Vsa zasebna lastnina je bila podržavljena. A kaj se je zgodilo? — Ko so kmetje videli, da ne delajo zase, ampak za skupnost, je vse delo šlo rakovo pot. Zetev je bila zmerom manjša, obrtni izdelki zmerom slabši. Vsak je delal samo toliko, kolikor je neobhodno moral. Lenoba se je razpasla, beda in lakota sta zavladali po deželi. Ze čez nekaj let je komunizem na Kitajskem doživel popoln polom. Vangganke je sam priznal, da so njegove ideje — zmota.

Popraviti in izboljšati se na svetu da marsikaj, a izenačiti nikoli! To pa zato, ker niso vsi ljudje enaki, nismo bili in ne bomo.

Tako komunizem povsod samemu sebi koplje grob.

Revolucija v Nemčiji, na Madžarskem, v Španiji in drugod

Enako klavno so propadle komunistične revolucije v Nemčiji, na Madžarskem, v Španiji in drugod. Zakaj? Zato, ker je ljudstvo povsod o pravem času spoznalo, da komunizem človeštvu ne prinaša blagoslova, ampak samo zmedo, nered, sovražstvo in nasilje. Komunisti so zatirjali, da se borijo za enakost in svobodo — pa so namesto tega prinašali smrt. Poklali so na stotine ljudi!

Komunistične voditelje je povsod doletela enaka usoda: bili so usmrčeni ali pregnani od lastnih pristašev.

Komunistične laži

Kmetje! Komunistični partizani vam objublajo, da bodo delili zemljo. To je nesramna laž! Komunizem delitve ne pozna. Saj že ime samo pove, kaj se za njim skriva. Komunizem je latinška beseda in pomeni skupno last, skupno upravo. Čim bi komunisti dobili oblast v roke, bi vam vzeli zadnji kosček zemlje in podržavili vse. Na zemlji, ki je zdaj vaša last, bi potem morali delati kot navadni tlačani. Komunistični komisarji pa bi postali nekakšni državni valpti, ki bi vas priganjali k delu, sami bi pa lepo postopali. Komunizem potem takem ni noben napredek, ampak nekaj povratek v stare tlačanske čase.

Kako je torej z »novim redom«

Tudi mi smo za nov socialni red. Borimo se za boljšo bodočnost našega kmeta, za boljši za-služek našega delavca in uradnika, za blagor naših držanin! Nov socialni red, ki bi bil zgrajen na partizanskih zločinih, nad pogorišči naših domov, nad grobovi naših najboljših mož, nad porušeni cerkvami in razbitimi krži — pa odločno odklanjamo. Mi se borimo za narod, ne proti njemu. Zato ne sprejemamo v svoje vrste propalih študentov, robijašev, delomirnežev, roparjev in morilcev kakor komunistični partizani. Ne pobijamo svojega naroda, ampak ga ščitimo. Preganjamo samo komunistične tolovaje, ki se skrivajo po gozdovih in zahrbtno morijo nedolžne ljudi.

Vsi na delo za lepšo bodočnost našega ljudstva! Pravica in Bog sta z nami!

Vaška straža

Tako letak. In še eno zanimivost je uvela vaška straža. Razobesila je na svoji oglasni deski sredi Stične celotno zbirko slik vseh žrtev, ki so bili pomorjeni od komunističnih krvolokov. Pod vsako sliko je bil kratek življenjski umorjenca, dan in način umora. Zanimanje za to pretresljivo zbirko komunističnih žrtev je bilo izredno veliko. Ljudje so se ves dan gnetli pred oglasno desko ter dajali s pikrimi besedami in močato obsodbo duška svojem ogorčenju nad uničevalnim delom »osvobodilne« fronte. Napis nad slikami: »Naša narodna sramota« in pristavek pod slikami: »To je samo negnaten del komunističnih žrtev. Fantje in možje! Neštevilna razmrjavljena trupla nemo kličejo iz groba: Mašajte našo kri! Obvarujte naš rod!« je presunilo marsikatero zakrknjeno srce, da je začelo razmišljati, kam vodi pot, ki so nam jo začrtali brezvestni mednarodni pustolovci.

Radi bi seveda videli, da bi narod zaprl ušesa in oči pred porazno resnico, da so povzročitelji vsega gorja na slovenski zemlji vprav oni sami, ki so z lahkotnim postopanjem izvali stroge ukrepe. Toda narod je že naperil svoj kazalec v pravega krivca, ki mu je vso nesrečo naprtil na rame, zato mu prosto po Gregorčiču odgovarja:

»Naš svetli dom bil strit je v prah,
vsi kamni razmetani.
Kdo kriv je vsega tega? — Ah,
zločinski partizani!«

Izšlo je najzanimivejše delo

na našem knjižnem trgu, to je težko pričakovano delo Miklavža Kureta

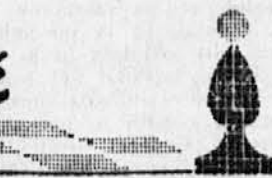
»Veselia dom«

zbirka iger, čarovnij, ugank, sestavljenk, računskih problemov itd., ki obsega 700 strani. Tekst pojasnjuje čez 700 risb. Posebej opazljano na sestavek o letalstvu. Model jadralnega letala v naravni velikosti lahko vsakdo naroči pri upravi »Slovenec«, Kopitarjeva ulica 6, ali pa na Miklošičevi cesti 5, če obenem plača 5 lir.

Naročite »Slovenec« knjižnico, le do božiča imate še čas! — Vsaka knjiga le 6 lir.

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

»In potem,« je nadaljeval, »so še druge, pomembnejše stvari. Jasno je, da je tisti, ki je poslal Robina na drugi svet, moral dobro poznati domače razmere pri Dillardovih. Pa ne samo to, vedel je tudi, kdo je bil takrat, ko se je odigral zločin, pri Dillardovih doma in kdo ne. Tako mu je bilo prav dobro znano, da sta bila v času od četrta na dvajset do dvajset minut pred dvajseto doma le hišnik Pyne in stari profesor. Prav tako mu je bila znana odsotnost Belle in kuharice. Končno je vedel, da je bil v hiši Robin in da je Sperling odšel. In kaj še? Popolnoma natančno je vedel za vse dogodke v hiši, zlasti pa še, kje je dvorana za sestanke, kajti očitno je bil Robin v njej in šele potem ga je morilec zavlekel na strelišče. Ne, nihče, komur ne bi bilo vse to natančno znano, ni mogel priti v ugodnem trenutku v hišo in vprizoriti te žaloigre... Verjemi mi, Markham, zločin je storil nekdo, ki biva v Dillardovi hiši, človek, ki je do vseh podrobnosti vedel, kako stvari stojijo v trenutku, ko je zločinska roka zahtevala svojo žrtev...«

»Kaj pa misliš o tistem kriku gospe Druckerjeve?«

Krik gospe Druckerjeve, da... Kdo ti pravi, da zločinec ni poznal, da je stara iz sosednje hiše doma? Ali pa, da je, v svesti si, da je starka doma, premišljeno tvegal, da ga vidi? In potem, ali je mar čisto zanesljivo, da je starka zakrčila? Ona pravi, da ni, njen sin pa vztrajno trdi nasprotno. Čisto mogoče grbec samo zato pravi, da je slišal krik, ker bi rad dokazal, da je bil med enajsto in dvajseto uro doma, medtem ko je gospa Druckerjeva morda to zanikala iz čisto drugih razlogov, ki nam niso znani. Skratka, to je prava ollapodrida. E, pa to ni važno. Tisto, kar nekdo velja in kar si na vsak način prizadevam dokazati, da je ta satanski zločin zagrešil samo nekdo, ki je bil v Dillardovi hiši doma. In potem še tisti skrivnostni listek, ki smo ga našli v pisemskem nabiralniku. Zločinec je bilo dobro znano drugo Robinovo ime.

»Recimo, da je vprav morilec napisal tisti listek.«

»Kdo pa, če ne on? Po tvojem naj bi bil kdo drugi zagnal vso stvar kar po nekakšni telepatiji, stekel domov, sedel za pisalni stroj, spisal tisto stvar na listek in se potem v diru podal proti hiši, kjer se je zločin odigral, ter vtaknil tisti listek v pisemski predal, ne? E, pustimo to in ne uganjajmo neumnosti.«

Vpravi ta trenutek je prišel Heath. Njegov obraz je bil nekam čudno mrčen. Skoro je pozabil pozdraviti, tako je bil zbeigan. Potegnil je brž iz žepa pismo, na katerem je bil naslov napisan na stroj, ter ga pomolil Markhamu.

»Prejel sem tole s popoldansko pošto od Worlda,« je dejal. »Pred kratkim mi je to pismo poslal glavni urednik. Kakor pravi, sta tudi »Times« in »Herald« dobila prepis tega poročila. Petat na pisemskih ovtiskih je bil pritisnjen danes ob eni, kakor se vidi na njem, pisma pa so bila oddana na pošto med enajsto in dvajseto uro. Najzanimivejše pri vsem, gospod Markham, pa je dejstvo, da so bila ta pisma oddana na pošto blizu Dillardove hiše, kajti na vseh je zaznamovano poštnega urada iz tega mestnega okraja.«

Markham je odprl pismo in potegnil iz njega listič. Videl sem, kako so se mu razširile oči in napele mišice njegovih čeljusti. Ne da bi kam pogledal, je pomolil pismo Vanceju. Ta ga je bral, a na njegovem obrazu pri tem ni bilo nobenega znamenja kakšnega začudenja. Bil je to majhen li-

Uradni razglasi

Nadomestitev strokovnjaka pri Pokrajinski zvezi svobodnih poklicev in umetnikov

Namesto lajšta dr. Angiola Fabronija se imenuje za strokovnjaka pri Pokrajinski zvezi svobodnih poklicev in umetnikov Ljubljanske pokrajine lajšta Aleksander Nicotera.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Razpust upravnega sveta Zadruga mestnih uslužbencev v Ljubljani in imenovanje izrednega komisarja

Člen 1 Upravni svet Zadruga mestnih uslužbencev se razpušča.

Člen 2. Za izrednega komisarja za upravljanje gori imenovanega zavoda se imenuje g. Rudolf Schauer.

Imenovanje članov odsekov Pokrajinskega korporacijskega sveta

1. za poljedelško-gozdni odsek:

a) v zastopstvu Zveze delodajalcev, Združenja kmetovalcev: Černe Josip, Kržman Antou, Marolt Franc, Miheve Anton, Pust Josip, Rigler Ivan, Nemanč Josip;

b) v zastopstvu Delavske zveze, odseka poljedelskih delavcev: Franc Oskar, Turk Franc, Kovačič Ivan, Medle Josip, Novak Ivan, Göderer Josip;

c) v zastopstvu Zveze svobodnih poklicev in umetnikov: inž. Much Oton;

d) v zastopstvu Zavoda za združništvo: inž. Bogdan Ferline;

e) v zastopstvu denarnih zavodov za kmetijski kredit: Trček Franc;

2. za industrijski odsek:

a) v zastopstvu Zveze delodajalcev, Združenja industrijev: dr. Pavlin Ciril, inž. Stare Vladimir, dr. Lunaček Aleksander, Kalin Save, Praznik Ivan, Pjčan Lovro, Jelovšek Josip;

b) v zastopstvu Delavske zveze, oddelka industrijskih delojemalcev: Zemljič Josip, Ilar Anton, Jagodice Alojzij, Stanko Jurij, Igljč Marijan, Plantan Anton;

c) v zastopstvu Zveze svobodnih poklicev in umetnikov: inž. Zupančič Franc;

d) v zastopstvu Zavoda za združništvo: dr. Basaj Josip;

3. za trgovinski odsek

a) v zastopstvu Zveze delodajalcev, Združenja trgovcev: Hieng Ernest, Smrkoli Albin, Majcen Ciril, Verbič Anton, Skrlj Ivan, Škrbec Franc;

b) v zastopstvu Zveze delodajalcev, Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov: dr. Slokar Ivan;

c) v zastopstvu Delavske zveze, oddelka trgovinskih delodajalcev: Sitar Alojzij, Burger Ladislav, Cvetko Ernest, Lampič Ciril, Rode Milko, Klemenčič Milan;

d) v zastopstvu Delavske zveze, oddelka bančnih in zavarovalnih delojemalcev: Maicen Franc;

e) v zastopstvu Zavoda za združništvo: Radanovič Anton;

S štajerskega

V mariborski bolnišnici je umrla ga. Pavla Borovka, po rodu Schneiderjeva, soproga mestnega višjega vrtnarja. Na Meljski cesti v Mariboru je umrla 64-letna ga. Marija Prelogova, žena železničarja. Na Pobrežju je umrl v visoki starosti 85 let Franc Nikolič. Nadalje je umrla v Mariboru Erika Klanekova, v Gradcu so pokopali g. Teodoro Hribarjevo, 60-letno Spodnještajerko. V Mariboru je umrl v eredo 53-letni skrbnik za vojne žrtve v Brežicah Konrad Strozer.

V Prekmurju se je pri spravljanju lesa smrtno ponesrečil na Esterhazyjevem posestvu P. Lahovič.

Novi grobovi. Na Tezmem pri Mariboru je umrl kovačev sinko Valter Zemljak, nadalje je na ondolnem kolodvoru umrl nagle smrti 53-letni krojaški mojster Konrad Straža iz Braslovč. V visoki starosti 81 let je umrl v Trbovljah upokojeni rudniški upravitelj inž. Filip Krasnik.

Za mrtve bodo proglašeni naslednji štajerski rojaki: Jožef Janž z Zavrča, ki je septembra 1914 odrinil na rusko fronto; Franc Košec iz Celja, ki je avgusta 1914 odšel v Galicijo; Janez Krajnc iz mariborskega okoliša, ki je baje padel v bojih pri Przemslu; Jernej Koštomaj iz Skofje vasi pri Celju, ki je leta 1917 odrinil na italijansko bojišče; Anton Vrtačnik, ki je bil ujet v Sibiriji, in Karel Fleisinger iz radgonskega okoliša, ki ga pogrešajo od leta 1917, ko se je boril na italijanskem bojišču.

Otroka svoje sestre rešil, sam pa se je ponesrečil. Na posestvu svoje sestre v Leskovcu se je mudi 50-letni železničar Leopold Bezge. Na

f) v zastopstvu Pokrajinskega poverjenišva za tujski promet: Gorec Josip;

g) v zastopstvu zavodov za socialno skrbstvo: inž. Petrovič Srečko.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Imenovanje članov predsedstvenega odbora Pokrajinskega korporacijskega sveta

Za člane predsedstvenega odbora Pokrajinskega korporacijskega sveta se imenujejo:

1. v zastopstvu Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov svet. inž. Zupančič Franc;

2. v zastopstvu Pokrajinskega zavoda za združništvo svetnik inž. Bogdan Ferline;

3. v zastopstvu Pokrajinskega združenja denarnih in zavarovalnih zavodov svetnik dr. Slokar Ivan;

4. v zastopstvu Pokrajinskega združenja delojemalcev denarnih in zavarovalnih zavodov svetnik Maicen Franc.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Imenovanje članov glavnega sveta Pokrajinskega korporacijskega sveta

Za člane Glavnega sveta Pokrajinskega korporacijskega sveta se imenujejo:

dr. Alujevič Branko, predsednik Pokrajinske delavske zveze;

dr. Marchesoni Silvij, strokovnjak pri Pokrajinski zvezi delodajalcev;

Dal Prà Cinzio, strokovnjak pri Pokrajinski delavski zvezi;

inž. Faleschini Alojzij, strokovnjak pri Pokrajinskem zavodu za združništvo;

Nicotera Aleksander, strokovnjak pri Pokrajinski zvezi svobodnih poklicev in umetnikov;

Pilla Brunon, ravnatelj prehranjevalne službe.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Imenovanje članov poljedelško-gozdnega in industrijskega odseka Pokrajinskega korporacijskega sveta po položaju

1. za poljedelško-gozdni odsek:

senior dr. Giugliarelli Dagobert, inspektor gozdarske službe, poveljnik kohorte državne gozdne milice v Ljubljani;

dr. Martinj Iginij, pokrajinski veterinar Visokega komisariata;

dr. Rigoni Jakob, inspektor agrarne službe pri Visokem komisariatu;

2. za industrijski odsek:

inž. Masera Viktor, strokovnjak pri Visokem komisariatu;

inž. Farina Aldo, inspektor tehnične službe, strokovnjak pri Visokem komisariatu.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

dvorišču sta postopali dve telci, ki se jima je približala tri in pol letna domača hčerkica. Zaradi bližine otroka se je ena izmed telic nenadno splašala, začela je brati in je hotela napasti otroka. Bezge je priskočil na pomoč, rešil otroka, dobil pa od podivjane telice hud udarec. Prepeljali so ga morali v mariborsko bolnišnico.

Žrtve nesreč. 51-letni Jožef borske okolice je v tem padel po stopnicah in se hudo poškodoval na glavi. Pri delu v neki mariborski industriji si je poškodoval 36-letni Alojz Osterečelj, 18-letni Emil Zgabelj pa levo nogo. Pri Mariboru je padel 35-letni Avgust Lešnik s kolesa in se hudo potolkel po glavi. Pri pogonu motorne žage se je poškodoval 24-letni Janez Rižnar iz St. Lenarta v Slov. goricah, zlasti ima hudo poškodovane oči. V gozdu se je spotalaknil na korenini 52-letni tesar Franc Holje iz Negove in si zlomil levo nogo, 52-letni Matja Stopar pa je začel s palcem v stroj in je moral biti, kakor ostali ranjenci, prepeljan v mariborsko bolnišnico.

Nesreče. Tomaž Vodnik, star 62 let, doma iz Tretenste, ima zdrobljeno kost, ker je nani padel tečaj kamen, 48-letna viničarka Marija Gumzejeva z Meljskega hriba je prišla z desno nogo pod kolo, ki ji je zdrobilo nogo. 37-letni žagar Anton Mlačnik iz Maribora si je poškodoval roko pri delu, na glavi pa se je poškodoval 61-letni knjigovodja Jernej Schwemmer, doma iz Gradca, uslužbenec pa v Mariboru. 27-letni Franc Lešnik si je pretrgal mišico pri športnih igrah, 34-letni Vid Romih iz Radvanja pa si je zlomil nogo. Poškodovanci so bili prepeljeni v mariborsko bolnišnico.

vzbudil umor Robina. Časopisi so povsod po Združenih ameriških državah polnili stolpce za stolpci s popisovanjem krutega zločina, zlasti pa se še razpisovali o načinu, kako je zločinec opravil svoje dejanje. »Umor Čocka Robinca,« zverinski umor pri Dillardovih in podobno so se glasili naslovi v časopisih in tako si o tem zločinu slišal govoriti tudi na ulici skoro na vsakem koraku. Toda med vsemi časopisnimi naslovi tega zločina najbolj privlačilen in v policijskih analih zapisan za spomin na zverinski umor pa je bil naslov »Skrivnostni škof.« Ta »skrivnost« je vzbujala nekakšno obsedenost, brezumje in splošno razjarenost ki se je lotila tudi tistih, ki zaradi svoje narave niso bili preveč nagnjeni k temu da ti se »at« arjali in zanimali za kriminalne dogodke.

Policija ves tisti teden po odkritju zločina ni dala miru. Zaradi svoje razdovednosti ljudstva ter hrupa po časopisih, ki so se ljudje sprico obelodanjenja vsebine tistih skrivnostnih lističev kar topli zanje, se je policija na vso moč prizadevala, da bi pojasnila zločin. Heath je delal na vse kriplje. Čeprav je bil končno tudi on prepričan, da Sperling ne more biti resnični morilec, se je vendar upiral, da bi ga spet spustil na svobodo, ter se je vrgel z vso vmo na poizvedovanje. Poskusil je vse, da bi našel konec tako silno zamotane štrne.

Naročajte »Slovenski dom«!

Pastirček

pisal: Jože Tomazic

5.

Nekoč so bile njegove ovce zelo pridne, ker tako lepo so se pasle za zelenim smrekovjem, jagnjčki pa so skakljali ter se trkali iz samega veselja.

Pastirček pa si ureže palico z vrbe ob bistrem potoku, kjer so švigale in streljale prelepe postevi, ter si iz nje izmeza pastirsko piščalko, sede v mehko travo ter jame piškati.

6.

In pastirčkova piščalka je pela neznano pesem: pesem o ovčkah in jagnjčih, o modrikastih cvetovih listnatega vrbovca sredi frat, o objemanju zelenih vrhov mlade jelke in jelice, o prijaznem vetriču, ki žene bele oblake — »ovčke« po nebu nad pohorski planinami.

Vsa ta pesem pastirske piščali, ovčje zvončkanje in srebrno donenje modrega neba ga je tako prevzelo, da je legel v travo in zaspal.

»Božje lekarne« na trgu

K posebnostim našega trga lahko brez dvoma pristevamo tudi prodajanje zdravilnih rož. Saj imamo tu nekakšne »polujoče božje lekarne«, pri katerih dobijo poleg potrebne zeli še kup dragocenih nasvetov od zgovorne prodajalke. Zanimalo me je, koliko te ženske vedo o zdravilni moči rastlin, kaj jim vse pripisujejo in na kakšen način zdravijo. V pogovoru z eno med njimi sem si takoj ustvaril sliko, da ne gre zamaševati njih nasvetov, ki so pametni in praktični, pridobljeni pač v dolgoletni izkušnji od kupovalcev, ki se v svojih tegobah zatekajo k tem zaletnim ženicam, da jim na dolgo in široko pripovedujejo o svojih boleznih in zahtevajo te ali one rože.

Meni je pripovedovala ena izmed njih, ki že celih 30 let pomaga trpečim ljudem tole: »Moja teta, ki je bila znana kot izborna konjuška, ki gleda in spozna bolezen po vodi (seču), je vzela mene k sebi in mi počasi odkrivala tajne in moči zdravilnih rož. Že kot mlado dekle sem se tako spoznala na rože, da bi marsikatero mlade »dohotarico« lahko o njih poučila. Seveda sem se kasneje v tej stroki še izpopolnila, saj moram dan za dnem pomagati ljudem v prav različnih boleznih.«

Vprašal sem jo, s katerimi boleznimi se zatekajo k njej najpogosteje? »Ja, na to pa je težko odgovoriti. Še največkrat se obračajo name ljudje s različnimi notranjimi boleznimi. Jetika, želodec, čreva, griža, prehlad, kašelj, revmatizem in razne ženske bolezni. Ja, pa tudi druge, saj veste, kaj vse tare naše ljudi. Mnogi prihajajo kar z zdravniškimi navodili, saj so pričeli zadnji čas tudi zdravniki vedno bolj pogosto predpisovati zdravilne rože. Le škoda, da jih je sedaj težje dobiti, nekaterih je pa kar zmanjkalo.«

Med takimi in podobnimi razgovori sem si ogledoval njeno božjo lekarno. V raznih vrečkah je imela tavčentrože, kamilice, šentjanžovke, cvetje papeževe sveče, meto, meliso, lipovo cvetje, orehovo listje, sivko, nekaj zdravilnih korenin in korenin in druge več ali manj znane droge. Pripovedovala mi je, da je sedaj najtežje dobiti encijanovih korenin, ki pomagajo pri celi vrsti žledenih in notranjih boleznih, baldrijanovih korenin, ki so znano pomirjevalno sredstvo, dalje nekaj rož, ki rasto na planinah, ali po drugih krajih, ki ne spadajo v našo pokrajino. Vse te so se precej podražile, a ker jih navzile temu lahko in hitro prodamo, jih prodajamo le bolj po malem, da bi prehitro ne pošle.

Počasi sem jo spjel na pogovor, kako in v čem svetuje. Odgovorila mi je, da najraje vidi, da vsak kupovalec kar naprej pove, katere rože želi. Seveda jih je največ, ki pridejo kar samo z boleznijo na dan. Tem pomagam, če bolezen ni huda kar sama, v hujših primerih, pa jih najprej

pošljem k zdravniku, ker nočem nositi odgovornosti. In kaj svetujete zoper revmatizem? Takrat pa me je presenetila njeno prej bolj redkobesedna zgovornost. Videlo se je, da je tu doma. »Za revmatizem pa nimate boljšega, kot je zeliščna kopel iz steri, kopriv, gladežev korenine, kačnikovo korenino, preslice, smrekovih igel, krvavega mlečka, materine dušice, kamilice in kačnikove zeli. Poleg tega pa spijete zjutraj in zvečer po eno skodelico čaja sladkega leša, gladežev korenine in preslice.« Roka ji je med govorjenjem kar hitela od vrečke do vrečke in mi je poleg pripovedovanja še nazorno pokazala rastline.

Med pripovedovanjem sem se spomnil sedaj aktualne griže in sem jo vprašal za čaj, ki bi to omejil. Še preden sem končal, mi je že naštevala: orehova skorja, hrastovo lubje, osušene borovnice, srčno moč, kolmež, kamilice itd.

Se za čaj, ki pomirja, sem jo prosil, ker sem ga prav res potreben. Zmesala mi je: baldrijanove korenine, listje mete, melise in bele omele, dalje zel grenke deteljice in nekaj janeževga semena.

»Takihe čajev pa sem letos že precej prodala. Doma si ga lepo skuhaite, precedite in se lepo vlezite zvečer v posteljo. Ko ga boste spili, toplega ali mrzlega, boste tako lepo zaspali, kot v nebesih.« Plaval sem in se prijazno poslovil od zgovorne prodajalke »božje lekarne«.

Doma sem res izpil prijetno dišeč čaj in se kmalu preselil v kraljestvo sanj.

SPORT

Mars : Dopolavoro

V nedeljo bo na Stadionu odigrana finalna pokalna tekma med Marsom in Dopolavorom. — Slo bo za razpisni pokal.

Po tekmi zadnje nedelje sta se plasirali v finale obe zgoraj navedeni enajstori. Mars je premočno in brez težave zmagal nad Zabjakom (13:0), Dopolavoro pa je odpravil kombinirano moštvo Ljubljane in Marsa z rezultatom 2:1.

Nedeljska tekma bo lepa, saj se bosta sestali borbeni in tehnično dobro podkovani moštvi. V kolikor bo Mars prevladoval v vigranosti na tehniko, toliko bolj se bodo Dopolavoristi srčno borili. Borbenost je njihova odlika. Gledalci bodo gotovo prišli na svoj račun. H glavni tekni bosta dve moštvi odigrali še predtekmo. Kateri pa bosta ti dve, pa še nismo mogli zvedeti. Tekmo bo odigral G. Makovec. — Začetek tekem bomo še objavili.

Z nedeljsko tekmo bomo za letošnje leto pri nas zaključili z nogometnim programom. Kasno

smo začeli z igranjem. Igranja je bilo pa za ta kratek čas več kot dovolj, zdaj bo pa prav, da gredo igralci na zimski počitek.

iz zbora nogometnih sodnikov.

Zbor nogometnih sodnikov organizira za nedeljo, 29. novembra, izlet v Trieste z ogledom nogometne tekme Triestina—Livorno. Vsi gg. sodniki, ki bi se izleta udeležili, naj se javijo čimprej pri tajniku ter plačajo znesek 63 lir (voznina). Odhod iz Ljubljane zj. ob 7.45, prihod v Ljubljano zvečer.

Sportni drobci

Danska teniška zveza je za leto 1942-43 izdala uradno rang listo, v kateri vidimo na čelu damskih tekmovalk Hilda Sperlingova iz Kopenhagana. Sperlingova je zasedla prvo mesto in ga prevzela od Hilde Krahwinkel iz Essena, ki je bila dalj časa na čelu najboljših danskih tekmovalk. — Pri moških tekmovalcih pa je na prvem mestu znani mednarodni tekmovalce Anker Jacobsen.

Italijanska sabljaška zveza je za mednarodni sabljaški nastop proti Madžarom, ki bo od 20. do 22. t. m. v Budimpešti, že določila svoje tekmovalce. Tile bodo sabljali z Madžari: Floret: Gaudini, Marzi, Cuaragna, Verratti, Bocchino ali Nostini; meč: Bataglia, Mangiarotti, Picchi, di Grazia, Marini, Corve; sablja: Gaudini, Montano, Masciotta, de Martino, Purcaro, Reaca.

29. novembra bodo v Budimpešti odigrali mednarodno tekmo v košarki Nemci in Madžari.

Kot se je dogovorila hrvaška zimsko športna zveza, bodo njeni hokejski predstavniki odigrali 17. januarja 1943 mednarodno tekmo s slovaškimi predstavniki. Tekma bo v Zagrebu.

V nemški rang listi najboljših namiznih teniskih igralcev beremo na čelu tabele tale imena: Koch iz Münstra pri moških in Käppova iz Berlina pri ženskah. Dunajčanka Hilda Döleschellova pa je na drugem mestu pri damah.

Prvo mednarodno nogometno tekmo med Turčijo in Madžarsko bodo odigrali prihodnjo nedeljo v Budimpešti. To bo njuno prvo srečanje do zdaj na zelenem polju.

O Portugalcih kaj malo slišimo pri nas. Pa so prav dobri plavalci, ki se lahko merijo z najboljšimi evropskimi. Najboljše moči imajo na progi 100 m hrbtno. Simas se piše plavac, ki se je za letošnje leto postavil na čelo evropske tabele v tej kategoriji plavanja. Vrstni red desetih najboljših v tej disciplini je takšen: Simas, Portugalska 1:09.0; Schröder, Nemčija 1:10.4; Weller, Španija 1:11.0; Parsson, Švedska 1:11.9; Galambos, Madžarska 1:12.2; Krebs, Nemčija 1:12.8; Baeth, Danska 1:12.9; Schouven, Nizozemska 1:13.0; Geyer, Nemčija 1:13.5 in Angeli, Italija 1:13.7.

Ljubljana

Koledar

Petek, 20. novembra: Feliks Valoš, spoznavalec in ustanovitelj reda; Edmund, kralj in mučenec; Simplicij, škof; Agapij, mučenec.

Obvestila

Lekarne. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

»V Ljubljano jo dajmo«, je naslov Ogrjevi burki v treh dejanjih, ki jo uprizori Franciška prosveta v nedeljo, 22. nov. ob 5. uri popoldne v franciskanski dvorani. Vstopnice so v preprodaji v trgovini Sfiligoy in v nedeljo od 9.—12. ure ter dve uri pred predstavo pri blagajni franciskanske dvorane.

Na ponedeljkovem simfoničnem koncertu je glavna točka simfoničnega sporeda Beethovnova Tretja simfonija Op. 55 v Es-duru, ki je splošno imenovana Eroična simfonija. Nesporno je dokazano, da je posvetil prvotno to delo slavni mojster generalu Bonapartu, katerega je takrat občudoval ves svet. Pozneje leta 1804. pa je skladatelj kratko posvetil na originalni partituri prečrtal. Tako smatramo lahko danes, da je ta simfonija napisana v proslavo spomina velikih vojev. Delo je izredno obežno, ima štiri stavke, izmed katerih je v drugem stavku znana Beethovnova Zlobna kraljica in njena izvedba traja preko ¾ ure. Poleg Beeth. nove Eroične sta na sporedu še Cherubinijeva predigra Anakreon in Smetanova simfonična pesnitev Iz čeških govor in gajev. Koncert bo v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 18 v veliki anionski dvorani. Predpridaja vstopne v knjigarni Glasbene Matice.

V soboto, 21. t. m. bodo ponovili v Drami »Oče naš...« Ne zamudite tega izvrjnega in učinkovitega slovenskega dela, ki nudi toliko lepega! Delo je zrežiral avtor Edv. Gregorin. Začetek bo ob 16. Cene za sobotno predstavo so znižane! Prekrižite si vstopnice v predprodaji!

Oglejte si razstavo lepih knjig, ki jih je za »Slovenčev knjižničec« opremil arh. Vlad. Gajšek in ki so razstavljene v izložbi Ljudske knjižarne Pred škofijo in v njeni podružnici na Miklošičevi cesti 5. Razstavljene knjige same vabijo, da si jih vsak naroči in so izredno poceni in nenavadno okusne in bodo okras vsaki knjižnici. Istotam lahko tudi imenovane knjige naročite. Naročniki dobe knjige po izredno ugodnih pogojih.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Petek, 20. nov. ob 15: »Kralj na Betajnovi«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 21. novembra ob 16: »Očenaš«. Izven.

Nedelja, 22. novembra ob 10.30: »Snežuljica«. Mladinska igra. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Ob 15: »Deseti brat«. Izv. Ponedeljek, 23. novembra: Zaprto.

OPERA:

Petek, 20. novembra: Zaprto. (Generalna.)

Sobota, 21. novembra ob 16: »Slepa miš«. Opereta.

Krstna predstava. Red Premierski.

Nedelja, 22. novembra ob 15: »Slepa miš«. Opereta.

Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprto.

ROKODELSKI ODER

Sedanji čas posveča zopet več pažnje in spoštovanju družini. V tej osnovi človeške družbe je vsa sreča doma. Tudi trenutna nasprotstva se v razumevanju ljubezni najlepše urede. Z vselega stališča obravnava to snov ljubezna komedija »Roksi«; ki jo bo prihodnjo nedeljo ob pol 5 popoldne uprizoril »Rokodelski oder«.

Novo mesto

Še je čas ta teden, da se naročite na »Slovenčev koledar« v tukajšnji Slovenčevi podružnici. Naročniki »Domoljubac«, »Slovenec«, »Slov. domač«, »Bogoljubac« in »Slov. knjižničec« dobe koledar za ugodno ceno 20 lir. Naročniki iz bližnje in daljnje novomeške okolice tudi lahko naroče v naši podružnici. Pohitite, dokler je še čas — ne bo Vam žal.

Lepe, suhe jesenske gobe kupuje Gospodarska zveza.

Krmilno peso, rumeno korenje, peso za ribanje prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču v Maistrovi ul. št. 10. Od ponedeljka, 23. t. m. dalje pa prodaja rumeno korenje in repo za ribanje tudi na mesarskih stojnicah na Pogačarjem trgu pri Ovirku.

A D'ENNERY:

DVE SIROTI

»Smešno! Saj sam ne razumem tega, kar obetam. Zdi pa se mi, da sem čisto sam na tem svetu.«

Ceste so se vedno bolj praznile pred to malo skupino. Luizo, ki je čutila, da je v oblasti ženske, ki jo je vlekla s seboj, se je začel polasčati nemir. Ko pa je pomislila na to, da jo spremlja mladenič, ki jo je bil rešil, se je takoj pomirila.

Preteklo je že nekaj minut, ko se je Frochardova nenadoma ustavila.

»Kaj je mama?«

Starka je pokazala na skupino ljudi, ki so jim prihajali ravno nasproti. Bili so vojaki in zdelo se je, da vodijo v svoji sredi neko jetnico.

Frochardova ni hotela, da bi jo videli v družbi te slepe deklice, kajti če bi jo ustavili, ne bi vedela povedati nič o identiteti dekleta. Zato je zavila v stransko ulico, med tem ko se je iz male skupine ogledal presunljiv krik.

»Poglej, mama, zdi se mi, da tista ženska nekaj pomežikuje...« je dejal šepavec, toda njegova mati ga ni hotela več poslušati, temveč je korake celo pospešila.

Luiza ni zinjla niti besedice, ko pa je slišala tisti krik, jo je prevzel občutek bojazni in to jo je uzaloštilo.

Zenska, ki so jo vojaki vodili, je bila Marijana. Ko je opravila na policijski stražnici, kjer so ugotovili njeno identiteto in njen pregrešek, so jo odvedli v zapor, kjer bo morala čakati do dneva obravnave.

Zenska se je udala v svojo usodo. Svojevoljno se je dala prijeti zato, da bi se izvila izpod oblasti Jakoba Frocharda in sedaj bi z veseljem sprejela sleherni kazen, katero bi ji sodišče naložilo.

Ko je zapazila skupino, ki je ubrala svojo pot, je bila prepričana, da je v moškem spoznala brusača, šepastega brata svojega ljubimca, kakor tudi tisto žensko, ki je za roko vodila deklico! Deklico!

Hip nato je Marijana spoznala eno izmed deklic, ki sta jo bili tako ljubezno tolažili. Kaj dela to deklo v družbi Frochardove in kruljavca? Strašna misel ji je šinila v glavo in iz grla se ji je izvil krik zato, da bi jo deklica slišala. Ne da bi pomislila na to, da je jetnica, je potem poskušala steti k njej.

Toda možje, ki so jo obdajali, so ji preprečili vse napore.

»Narednik, pustite me, da stopim k tistim ljudem le za eno minuto...«

»Kaj ste neumi?«

»Da, nora sem... toda pustite me,

nekaj mi pravi, da namerava tista čudna dvojica nekaj narediti...«

Narednik je ukazal svojim možem naprej, če bi se pa jetnica še kaj upirala, naj jo neso. Marijana je bila vsa iz sebe od besa in se ni nehala upirati straži, ki je bila nazadnje prisiljena nesti jo.

Frochardova je stopala vedno urneje, ko pa je opazila, da so vojaki že precej daleč stran, se je ustavila in se povrnila na navadno hojo.

»Zakaj blodimo naokrog?« je vprašala prestrašena Luiza.

»Udarili smo jo po bližnjici, dete.« Zlobnica je nadaljevala.

»Pozno je, pa tudi jaz nimam navade hoditi po ulicah.«

Ko se je ozrla naokrog in videla, da je nihče ne vidi, je zavila v temno, kamnito ulico.

Peter je bojazljivo poskušal pregovoriti svojo mater, naj krene v zloženjo ulico, da bi prihranili dekletu hojo po razdrapanih tleh, toda odgovor, ki ga je dobil, ga je prisilil, da je odnehal od vsakega nasprotovanja.

Kaj pa je preostalo drugega ubogemu šepavcu, ki ga je nazivala izvržek? Kaj mu drugega preostajalo, če pa ne uživa ljubezni?

Nič več se ni čutil osamljen in nič več ni bil žalosten. Odelej bo imel za druga spomin na slepo deklico in kadar bo ta našla svojo sestro, se bo pozanimal za kraj, kjer bosta bivali in vsako jutro bo hodil mimo njunih oken in vselej bo razigran zavriškal.

Temna, ozka ulica se je pojavila pred njimi in Frochardova je osvrnila vso

okolico s prodornim pogledom. Ne bi rada, da bi jo kdo videl, ko bi vstopila z deklico v hišo. Potem bi morala pripovedovati vso zgodbo in to ji ne bi bilo po godu. Stopila je naprej v temo, zmerom pa ji je sledil Peter, ki se je smehljaj od blaženosti.

Isti trenutek, ko je Luiza zavila v ozko ulico, ki je vodila do stanovanja Frochardovih, se je pred ograjo vile »Dober zrak« ustavila kočija, ki je pripeljala negibno telo Henrikinu.

XVII.

Vila »Dober zrak« je stala v enem izmed najmirnejših mestnih predelov.

V teh vilah so gospodje iz vrst plemstva prirejali svoje prešene zabave, ki so bile podobne tistim, ki so jih svoje čase kralji prirejali v svojih zabaviščih. Sleherna teh zabav je veljala dekliško čast kakšne deklice, večinoma silno mlade, ki so jo visokorodni plemiči ugrabili ali pa kupili od njenih staršev v najbolj zapuščenih delih mesta.

Imenovanje grofa de Linieres za načelnika policije je bil znak, da misli vlada obrzdati to razbrzdano, Ludvik XVI. je bil čestit kralj, ki se je zgražal nad razuzdanostjo mladih plemičev.

Kakor je bilo rečeno, je markiz de Preslee, lastnik vile, očaran od lepote in mladostnosti Henrike, zasnova navadno zabavo, ki naj bi s podporo Lafleurja vendar enkrat nasitila njegovo željo.

Ta večer je imela vila takšno lice, kakor je ni imela še nikoli, odkar je umrl markizov oče. Vrt je bil razveščen,

okrog vodometov pa so bili postavljeni kipi vodnih vil in krilatih dečkov.

Markiz, ki je priredil to slavo, si je začrtal dva cilja. Prvič, da bi presenetil z bleščem in sijajem nekatere svoje prijateljice, ki so prišli skoraj na psa, ker so se hoteli z njim, markizom, meriti v zapravljenosti. Drugič pa zato, da bi izsmejal imenovanje grofa de Linieres za načelnika policije.

Ze precej poprej se je govorilo, da se bo tudi vitez de Vaudrey udeležil slavlja. In dan pozneje naj bi se v Parizu in Versaillesu, kjer je bil dvor, na vea usta govorilo o tem večeru.

Povabljeni se niso obotavljali sprejeti povabila.

V prvem nadstropju je bilo možno videti de Maillyja in d'Estreesa, dva markizova dobra prijatelja.

»Dragi Mailly, zdi se mi, da nobena teh lepih deklet nima niti osemnajst let.«

»Vino je, ki ti narekuje misel, da so tako mlade.«

»Nesramnost!«

Neka deklica je stopila med njiju in ujela zadnje besede de Maillyja.

Julija je bila najboljša baletna plesalka v operi. Ker jo je bil izbral in podpiral de Preslee, ki ji je večkrat kazal svojo naklonjenost, so jo prijateljice zavidale. Lepo deklo je ta večer nosilo obleko pastirice.

Bližnji gostje so zaploskali ob prihodu baletke in se že začeli zgrijeti krog nje, ko je nek glas iz zapovedovalnim tonom zahteval prostor.

»Prostor za umetnico!«

Pomen zadnjih spopadov na južnem delu Tihega morja po navedbah, ki jih je objavil japonski pomorski odposlanec v Rimu

Poveljnik Tojo Mitsunoku, pomorski ataše pri japonskem veleposlanstvu v Rimu, je podal sledečo izjavo glede pomorske bitke pri Salomonskih otokih: »Če bi Amerika, ki je najprej pretrpela hud udarec v Pearl Harbourju in potem izgubila Filipine in pomorska oporišča na Aleutskih otokih, ki so jih Japonci zavzeli, nameravala sprožiti hud protinapad, ni imela na izbiro druge poti za okrepitev Avstralije in Nove Zelandije kakor to, da je sprožila protiofenzivo na Salomonskih otokih. Po drugi strani pa je japonsko napredovanje proti Salomonom pomenilo udarec proti ameriški olenzivi in izvajanje japonskega načrta, da bi v južnih pokrajinah zgradili nepremagljivo postojanko.

Vrhu tega je važno, da je japonska železna pest pripravljena okleniti Avstralijo in Novo Zelandijo. Zato je japonsko napredovanje na Salomonskih otokih privedlo Amerikance do tega, da sprožijo protiofenzivo, ki naj bi odvrnila vojno nevarnost od ameriške celine. Da je Salomonsko otočje zelo velikega pomena, je jasno vsem bralcem, ako le pogledamo na zemljevidu južni del Pacifika. Razlog, zakaj so Amerikanci zasedli francosko Novo Kaledonijo, je lahko razumljiv iz prej navedenih razlogov. V začetku maja so japonske čete končale zasedbo otokov Bornea in Jave. Nato pa so pričele napredovati proti Salomonskim otokom. Prva pomorska bitka se je odigrala 7. na 8. maja v Koralekem morju in je priložila do nje zaradi nasprotne namere, da bi ustavila skupno zmago sil trojnega pakta.

japonsko napredovanje proti Salomonom. V tej bitki je imel nasprotnik težke izgube, kar pa bralci že vedo. Med pomladjo in poletjem letošnjega leta, ko se je nasprotnik odločil za napad na severno Afriko, se je skušal polastiti tudi Salomonov in je v ta namen poslal tja ojačenja in začel s protinapadom. Prvo pomorsko bitko pri Salomonih 7. na 8. avgusta in drugo 24. avgusta je sprožil sovražnik s svojim protinapadom. V obeh teh napadih je imel nasprotnik nove hude izgube in njegova mornarica je bila skoraj uničena. Pozneje so se boji nadaljevali z ostankom nasprotnikove mornarice, ki pa je dobila že nova ojačenja. Sredi oktobra je nasprotnik poslal mnogoštevilno mornarico proti Salomonskemu otočju, japonska mornarica pa jo je prestregla in jo razbila deloma v bitki na južnem Pacifiku 20. oktobra, potem pa še v tretji bitki pri Salomonih od 12. do 14. novembra. Lahko se reče, da so Združene države kakor z napadom na severno Afriko tudi z napadi pri Salomonih poskušale svojo sredo, da bi ustavile svoj polom, toda to upanje se je izjalovilo že prej, preden se je moglo uresničiti. Zato si je lahko predstavljati razočaranje Združenih držav. Upoštevajoč strateški pomen tega pasu, mislim, da se bo bitka še nadaljevala. Prepričan pa sem tudi, da bo japonska mornarica nadaljevala z uničevanjem ameriške in britanske mornarice in bo končno pognala anglosaške vojne ladje z vseh svetovnih morij in tako zagotovila skupno zmago sil trojnega pakta.

Vojno ozračje v vseučiliškem mestu Oxford

V tej častitljivi študentovski naselbini je zapihal hladnejši veter - Povsod se odražajo težki vojni časi

Sotrudnik londonskega dnevnika »Daily Mail« je pred časom podal v Oxford, kjer je po naročilu svojega dnevnika imel nalogo opazovati življenjske in študijske razmere tega angleškega vseučiliškega mesta. V poročilu, kjer opisuje poročevalce svoje vtise, navaja, da so glavne ulice v Oxfordu danes podobne londonski četrti Chelsea v mirnem času, le s to razliko, da se sedaj tresejo stolpiči hiš zaradi grmenja tovornih avtomobilov ki prevažajo vse: od pušk pa do vojakov. Poročevalec opozarja še na drugo razliko: pred trgovinami v Oxfordu stojijo dolge vrste nakupovalcev, ki jih tudi sicer lahko vidite v slehernem angleškem mestu.

Veliko večjo izpremembo pa so doživeli častitljivi kolegi, ki so bili v mirnem času podoba resnega prizadevanja in so bili skrajno pazljivo oskrbovani. Idilne vrtove tega vseučiliškega mesta je prerastla trava in v redkih učilnicah, kjer so predavanja, so danes mladi »nadebudni« mladeniči oblečeni v uniforme vseh vrst.

Dijake v Oxfordu deli poročevalec v tri skupine. V prvo skupino šteje resne znanstvenike, ki se danes ne študirajo več kakor štiri leta in so brez izjeme vsi v vojaški civilni službi (Home guard). V drugi skupini so častniški pripravniki, katerim je vojaško poveljstvo ukazalo poslušati posebno predavanja, ki so vse prej kakor akademska. V tretji skupini pa so oni, ki uživajo posebne prednosti in ki so se na podlagi priporočil prejšnjih šol rešili vpoklica k vojakom in kažejo svojo ljubezen do domovine z obiskovanjem predavaj.

Poročevalec nadalje obžaluje, da vsakoletne tekme z osmerci, ki so sicer dajale temu vseučiliškemu mestu posebno vabljivost, ne trajajo tako kakor v mirnem času ves dan, ampak so opravljene brez vsakih slovesnosti v pišli uri. Pri tej priliki je imel poročevalec tudi možnost poslušati razgovore akademikov-veslačev. Akademiki so se

Duh italijanskih vojakov v angleških koncentracijskih taboriščih je na višku in je skušalo že mnogo vojakov pobegniti, poročajo sami angleški listi. Taki poskusi so vsak dan, zlasti v nekem taborišču ob vznožju Himalaj, kjer Angleži ne spoštujejo mednarodnih določil glede vojnih ujetnikov.

Madžarsko-hrvaški sporazum o pravni pomoči bo podpisan v madžarski zbornici prihodnji teden.

pritoževali, da je dve tretjini kolegijev zasedla vojaščina in da je vhod v institute zaprt z ovirami. V ostalem pa so se razgovori akademikov gibali zlasti o vprašanju prehrane. V kolegijih da kuhajo tako slabo, da so skoraj vsi dijaki odpovedali hrano v skupni menzi in se sedaj hranijo v oxfordskih restavracijah.

Paket, ki je prišel po 28 letih

Prejšnjo svetovno vojno je bil poklican pod orožje tudi nek poljedelec iz Aue. Preden je odšel na fronto je naredil majhen zavitek, v katerem je bilo nekaj obleke in osebnih stvari, ter ga poslal svoji ženi. Paket je prišel v roke osebi, ki ji je bil namenjen, šele pred nekaj dnevi — po osemindvajsetih letih. Ni pa to krivda napačne poštne dostave, ampak krivda pošiljateljeva, ki je v naglici pozabil v zadnjem trenutku zaboj odposlati in ga pustil v neki shrambi v vojašnici. Našli so ga šele sedaj in ga poslali naslovljenki.

»Kralj valčkov« je bil neplesalec

Znani slavni skladatelj Johann Strauss, »kralj valčkov«, je dal svetu nešteto skladb, samih lepih in poskočnih valčkov, za katere so se ljudje, zlasti pa plesalci navduševali, koder koli so te skladbe zaigrali. Zanimivo pa je pri tem, da je bil Strauss, po čigar valčkih se je vrtelo nešteto milijonov ljudi, sam neplesalec. Nekoč je nekemu svojemu prijatelju napisal sledeče: »Ne moreš si misliti, kolikokrat so me že povabili na ples in kolikokrat so me hoteli potegniti v plesni vrtnec, kadar so igrali moje valčke ali pa polke. Kakor pa veš, v vsem svojem življenju še nisem niti enkrat zaplesal in zato moram, četudi mi to povzroča neugodnosti, vselej zavrniti tudi ponudbe za ples, ki prihajajo od najljubših ljudi.

Hčerka generala De Gaullea stopila v samostan

List »Popolo d'Italia« piše v eni zadnjih števil: Hčerka znanega francoskega generala De Gaullea, voditelja tako imenovanih

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

105. Cesar se je med dvorjani razveseljeval s kockanjem. Nerazno je vstal od igre ter vprašal:

»Kdo me je v svetišču obdržal, ko me je prevzel strah pred Vesto?»

»Jaz,« je odvrnil Vinicij in stopil pred cesarja. Neron ga je prepoznal, saj je Vinicij bil nekaj velika z njim. Zahvalil se mu je, potem pa se je nečesa domislil in dejal:

»Kako je s tisto deklico ozkih bokov, v katero si se zaljubil in ki sem jo vzel Avlovim zaradi tebe?»

Vinicij je zardel in morda bi se bil zarekel, da ga ni rešil Petronij, ki je dejal, da je Vinicij deklo ob drugih ženskah že zdavnaj pozabil. Tako je cesarja preslepil, da ni dalje spraševal po Ligiji. Neron je povabil Vinicija, naj se udeleži veselice, ki jo bo prefekt Tigelin priredil na Agripovem jezeru.

106. Ko so omenili Tigelinovo prireditve, se je Neron spomnil, kako mu v Rimu že vse preseda. Začel je tožiti.

»Ostel sem v Rimu zaradi Vestine volje, toda tega ne morem prenašati. Duši me v teh tesnih ulicah, od koder prihaja veter smrad v moje vrtove. O, ko bi potres ugnobil Rim ali ko bi ga razjarjen bog zravnil z zemljo, potem vam bi pokazal, kako se mora zidati mesto, ki je glava sveta in moja prestolnica!«

Oči so mu zasijale v domišljavem veličastju in zazrl se je nekam v svoje privide.

svobodnih Francozov, ki se bore v angleških vrstah, je sklenila stopiti v samostan. 18letna Elizabeta De Gaulle je živila zadnje čase v Jeruzalemu. Ko je njen oče na svoji propagandni poti prispel na Bližnji Vzhod, je prišla z njim tudi hčerka, ki se je potem za stalno naselila v Jeruzalemu. Nedavno pa se je razvedela novica, da bo Elizabeta stopila med Sionske sestre v Je-

ruzalemu. List pravi, da je hčerka vedno tožila, da ji delovanje očeta ne ugaja preveč in da smatra njegovo ravnanje za izdajalsko. To jo je silno bolelo in vest ji menda ni dala miru. Zato je sklenila vstopiti v samostan in prevzeti nase odpoved vseh življenjskih sladkosti, baje zato, da bi s tem oprala krivdo, ki jo je bil njen oče zagrešil nad svojo domovino.

Skrivnostna Kitajska

Novo leto na ukaz

Vlada je že drugič poskusila določiti kitajsko novo leto na prvi januar. Toda tudi drugič se ji je to ponesrečilo.

Njen uspeh je tem vidnejši, ker je komaj kakemu drugemu narodu tako lahko vladati kakor Kitajcem. Kitajci imajo pred politiko svet strah in pred oblastmi so tako brez pomoči, da vsak Kitajec, ki dobi še rahel udarec, pada na tla in kriči:

»Umiram, umiram!«

Samo vojaki in roparji (to so bili v srednjem veku sestrski poklici) so iz trše snovi.

Bolj energični narodi iz severa so okolnost, da je Kitajce lahko vladati, vedno izkoriščali. Samo tako si lahko razlagamo, da je pešicea Tatarov ali Mandžujev lahko vladala nad milijoni Kitajcev.

Tem poslušnejši, bi človek smatral, bi morali biti Kitajci napram vladi svojih lastnih rojakov.

Mesto tega pa je opaziti vedno naraščajoč odpor. Odpor seveda, ki se spriči kitajskega narodnega značaja kaže bolj v pasivnem odporu kakor v nasilnih dejanjih.

Celo skupna nevarnost — eventualni japonski vdor — da kitajski vladi samo kratkotrajn ugled. Kajti tudi to obrambno vojno vodijo generali in plačani vojaki brez narodnega sodelovanja. Kitajski narod je vesel, da ga puste pri miru, v ozki povezanosti s svojimi družinami in celi. V prastarih običajih njegovega priprostega življenja. Za ceno notranjega miru je kitajski narod stoletja prenašal tuje gospodstvo. Seveda so bili mandžurski in tatarski cesarji dovolj pametni, da so spoštovali očelovske običaje podjarmljenega ljudstva. Čeprav so bili tuji v deželi, so bili vendar toliko Azijati, da so se zadovoljili z oblastjo in z denarjem in da niso skušali vzgajati Kitajcev po svojem vzoru.

Vlada v Nankingu pa se je pokazala bolj tuja narodu, kakor tujerodni cesarji. Njej namreč manjka azijska vzgoja.

Njeni ministri so vzgojeni zapadnjaško. Solali so se v misijon-skih šolah ali ameriškanskih kolegijih, znajo komaj pravilno pisati po kitajsko, kaj šele kitajsko misliti. In, ker se neznanje rado družijo z domišljijo, zaničujejo staro kulturo, ki je počasi in dosledno zrasla na kitajskih tleh.

Pred očmi imajo Japonsko, ki se je v kratkem času »pozapadila« in kateri so morale tudi zapadne sile priznati, da sme nanovo osvajat. Zato vlada v Nankingu hiti in hiti. Industrijalizirati, meha-

nizirati, militarizirati in kakor se sploh še imenujejo blagoslovi naše civilizacije.

Pri tem pa manjka tem »domov vrnivšim se študentom« (kakor jih imenuje narod), ne samo japonska pridnost, ampak tudi spoštovanje do pristnih narodnih običajev.

Zaradi pravičnosti moramo ugotoviti, da ne leži vsa krivda na vladi. Tudi na pol zapadnjaki Kitajci bi lahko dosegli več uspeha, če bi imeli njihov narod japonski čut za državo. Toda narodovo zanimanje ne seže nad družino in — v najboljšem slučaju nad njegovo domačo pokrajino. Poim države, ki so ga Japonci dosledno razvili iz pojma družine, je Kitajcem tuji. To, da mora plačevati davke, mu je že znano stoletja in smatra kakor potrebno zlo. Komu plačuje davke, mu je vseeno. Glavno je, da niso previsoki in zaradi tega je za Kitajca hvaljevdno, če nalaže uradnika. Kdor pred sodnim ali davčnim mandarinom pove resnico, izgubi na ugledu.

Ne maramo izreči nobene prehitre sodbe o tujem narodu (zlasti, kadar gre za moralno plačevanja davkov). Toda vedno moramo imeti pred očmi, da bi bilo politično pasivnim in gospodarsko pridnim Kitajcem lahko vladati, če bi vladajoči imeli razumevanje za njihove posebnosti.

Toda prav to manjka »pristnim kitajskim« vladam. Precenjujoč svojo, komaj prežvečeno šolsko izobrazbo, podcenjujejo pomen starih kitajskih narodnih običajev. Namesto da bi svojo zapadno izobrazbo produktivno izkoristili (s tem da bi deželi, ki je brez prometnih zvez, dali ceste in železnice, ali da bi vzgojili kmete k pametnemu obdelovanju zemlje), se izerpajo v zunanji poizkusih, »pozapadit« kitajske življenjske oblike.

V času, ko deset tisoč Kitajcev umirajo od lakote, želi vlada, da si vse Kitajke dajo strižiti svoje lase »a la bubie« in prav v istem času, ko kitajski otroci tekajo za tuji in jim kriče:

»Že tri dni nisem jedel!« (in imajo tudi tak videz), se kitajska vlada trudi, da bi Kitajkam »prepovedala« nositi po vsej deželi oprni pas.

Med tem ko so skoraj vsi uradi podkupljivi, obrača vlada pozornost, ne morda proti temu tolikokrat grajenemu zlu, ampak proti neodvisnim časnikarjem, ki s kitajsko vlnudnostjo svare pred podkupovanjem. »Squeeze« podkupovanje dovoljuje, toda časnikarje daje zapirati.

V okvir tega tragikomičnega pozapadenja spada tudi poskus vlade v Nankingu, da bi prestavila Novo leto, večstoletni najvišji praznik na prvi januar. Doslej so (kakor naša Velika noč) slavili po mesečne min ne po sončnem koledarju in je bilo Novo leto običajno v februarju.

Res je sporno, kaj je bolj praktično.

Če se je pa cela Kitajska privadila temu, da praznuje novo leto v februarju in uredila svoje gospodarstvo po tem dnevu — trgovci urejuje takrat svoje dolgove, kmet najemino za svoja polja, delodajalec odpovedne roke za delavstvo in njegove zahteve za plače — tedaj se tako važen dan ne more prestaviti brez zadostnih priprav. Sicer bi morali Kitajci to približno pozapadenje plačati s popolno zmedo v svojem gospodarstvu.

Toda vlada pozna svoj narod tako malo, da misli, da zadostuje samo enostavna odločba:

»Novo leto je treba praznovati 1. januarja.«

S tem je vse opravljeno.

Toda za to se ne zmenj nihče.

Aha, si je mislila vlada v Nankingu, mi tega nismo zadostno pojasnili. Zato je torej izdala šop novih odredb.

Prvič: »Prodaja vseh koledarjev, ki označujejo novo leto po starem, je pod kaznijo prepovedana.« (Nad tem se jeze samo knjigarnarji, med tem ko se narod drži starega koledarja, v katerem je novo leto za šestdeset let naprej določeno).

Drugič: »Samo 1. januarja je dovoljeno izpuščati žabice, napojnjene s smodnikom.« (Ta odredba je zadela že bolj v črno: kajti pri pravem kitajskem novem letu pokajo žabice ves dan in vso noč. Deloma od veselja, deloma zato, da užugajo zle duhove. Kljub vsemu pa je večeraj na dan 1. januarja počila ena sama žabica in še to je zažgal nek angleški fantiček. Februarja pa — stavim kar hočete — bo na Kitajskem počilo na milijone žabic, ne da bi stražniki mogli ugotoviti krivca. Treba je namreč vedeti, da stražniki sami zažigajo žabice).

Tretjič: »1. januarja sploh ne sme iziti noben časopis, 2. in 3. januarja pa samo vladni časopisi.« (»Čeprav,« pravijo Kitajci.)

Četrtič: »1. januarja morajo biti zaprti vsi uradi, banke in pisarne.« (»Hura« kriče nastavljenici.)

Petič: »Običajni novoletni sejmi na prostem so prosti vseh davkov.« (V Pekingju so s tem privabili le redke trgovce. Toda tudi ti so ostali osamljeni in so kmalu pospravili svojo robo, svoje posve-titvene kadilne palice in rdeče papirčke za srečo.)

Kljub odredbam vlade in uradni razsvetljavi je bil 1. januar tudi tokrat novo leto samo za tuje. Ti so popivali v klubih, plesali v hotelih in se točno ob 12. uri zakleli, da bodo pričeli novo življenje.

Kljub vladnim odločbam pa bo v februarju spet pravo pristno kitajsko novo leto z zažiganjem žabic, plačevanjem dolgov, z zažiganjem posvetilnih dišečih paličic pred slikami pradedov, z račjo pečenko in s precejšnjo količino riževega žganja.

Po vsem Kitajskem bo takrat čudno veliko ljudi bolnih; in vsi vladni uradniki se bodo tedaj priglasiili za bolne.